

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

NORTH WALES FIRE AND RESCUE AUTHORITY

Cynhelir cyfarfod o'r PWYLLGOR SAFONAU DDYDD IAU 25 CHWEFROR 2021 am 10am dros Zoom.

Yn gywir

Colin Everett
Clerc

AGENDA

- 1. Ymddiheuriadau**
- 2. Datganiad o Ddiddordebau**
- 3. Rhybudd o Faterion Brys**
Rhybudd o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel mater o frys yn unol ag Adran 100B (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol, 1972
- 4. Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd 17 Medi 2020**
- 5. Materion yn codi**
- 6. Sesiwn Hyfforddiant**
- 7. Ymgynghoriad Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ynghylch y Canllawiau Diwygiedig ar y Cod Ymarfer**
- 8. Cyfarwyddiadau a roddwyd gan Banel Dyfarnu Cymru**
- 9. Adroddiad Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru 2019/20**
- 10. Pwyllgor Safonau ar y cyd (diweddariad ar lafar)**
- 11. Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (diweddariad ar lafar)**
- 12. Adroddiad Blynyddol**
- 13. Lefelau Presenoldeb**
Yn ei gyfarfod ym mis Chwefror 2020, gofynnodd y Pwyllgor am ddiweddariad ar lefel presenoldeb. Yn fuan wedyn roedd rhaid i'r Awdurdod roi diwedd ar gyfarfodydd wyneb yn wyneb. Dechreuodd yr Awdurdod gynnal cyfarfodydd ar lein ym Medi 2020 ac ers hynny dim ond 4 cyfarfod (gan gynnwys y Pwyllgor Safonau) a gynhaliwyd. Nid yw hyn yn ddigon i allu cael sampl ystyrlon felly bydd adroddiad yn cael ei gyflwyno yn hwyrach yn y flwyddyn. Fodd bynnag, bydd swyddogion yn rhoi gwybodaeth yn y cyfarfod am gamau a gymerwyd i sicrhau presenoldeb da.
- 14. Materion Brys**
Ystyried unrhyw eitem y penderfyna'r Cadeirydd sy'n fater brys (o dan Adran 100B (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol, 1972) y nodwyd ei gynnwys o dan eitem 3 uchod.

RHAN II

Argymhellir yn unol ag Adran 100A (4) o Deddf Llywodraeth Leol, 1972 bod y Wasg a'r Cyhoedd i'w gwahardd o'r cyfarfod tra'n ystyried yr eitem(au) busnes canlynol am ei bod yn debygol y byddai gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym Mharagraffau 12 i 18 o Ran 4 o Atodlen 12A i Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 yn cael ei datgelu iddynt.

Dim

**Minutes of the Standards Committee meeting held on
17 September 2020 via Webex**

Present

Sally Ellis
Julia Hughes
Gill Murgatroyd
Gareth Pritchard
Cllr Owen Thomas, Flintshire County Council

Gareth Owens, Deputy Clerk
Alwen Davies, Member Liaison Officer

Apologies

No apologies.

1 ELECTION OF CHAIR AND DEPUTY CHAIR

1.1 A P Young's term of office with the Standards Committee had ended and therefore the Committee was asked to nominate a new Chair and Deputy Chair.

1.2 Sally Ellis nominated Julia Hughes for the role of Chair and this was seconded by all those present and there were no other nominations.

1.3 Julia Hughes then took the Chair and asked for nominations for the role of Deputy Chair. Mrs Hughes nominated Sally Ellis and this was seconded by all those present and there were no other nominations.

2 DECLARATIONS OF INTERESTS

2.1 None.

3 NOTICE OF URGENT MATTERS

3.1 None.

4 MINUTES OF THE LAST MEETING

4.1 The minutes of the meeting held on 28 February 2020 were approved as a correct record.

5 MATTERS ARISING

5.1 It was agreed that a letter of appreciation should be sent to Antony P Young to thank him for his eight years of service to the Committee.

6 TRAINING SESSION

6.1 As agreed at the last meeting, the Deputy Clerk delivered a training session to members on the following topics:

- Dispensations
- The Committee's responsibility on the Service stage 3 complaints
- Increased understanding of the six protocols that the Committee has reviewed over the past year.

6.2 It was agreed that the training notes to be circulated to Members.

6.3 **RESOLVED to note the information.**

7 ATTENDANCE AT MEETINGS

7.1 No meetings of the Authority had been held since February 2020 due to Covid, therefore it was agreed to defer the matter of attendance at meetings until the next meeting.

8 REGISTRATION OF GIFTS AND HOSPITALITY BY MEMBERS OF THE AUTHORITY

8.1 Members were asked to review the value above which gifts and hospitality must be registered by councillors.

8.2 At its meeting in February 2020, the Committee asked the value above which gifts and hospitality must be registered in other Welsh authorities. It was noted that the bulk of authorities (12) who responded set the level above which gifts must be registered at £25.

8.3 **RESOLVED to recommend to the Fire and Rescue Authority that it retains the value above which gifts and/or hospitality must be registered at £25. It was also agreed to request the Authority to include an obligation within the members' code of conduct as follows:**

"You must, within 28 days of receiving any gift, hospitality, material benefit or advantage from a single source where the total value of that plus any other gifts, hospitality, material benefit or advantage from that same source within the last 12 months exceeds £100, provide written notification to the clerk of the existence and source of the same."

9 REPORT INTO THE EMERGENCY RESPONSE TO THE MANCHESTER BOMBING

9.1 Following a request from members at the last Committee meeting, the report gave members more information about the Kerlake report and whether there were any ethical lessons to be learned from the bombing that took place in Manchester in May 2017.

9.2 It was noted that the report reviewed the operational response to the bombing with a view to establishing whether the emergency services were prepared for and how they handled a terrorist attack of this type. The focus of the report was therefore on the strategic and operational arrangements that were in place and how they could be improved. It did not touch on ethical behaviour by elected councillors.

9.3 It was further noted that due to all decisions being taken at an operational level there were no governance or ethical issues arising from multi-agency relationships at an Authority level.

9.4 **RESOLVED to note the report.**

10 STANDARDS COMMITTEE'S FORWARD WORK PROGRAMME

10.1 The report was presented to review the Committee's forward work programme.

10.2 At its meeting in February the Committee asked to review its own work programme against the work undertaken by the Committees in the other fire authorities. A revised work programme was presented to members for approval.

10.3 In order for independent members to be able to meaningfully observe Authority meetings, they requested a structured feedback form which the Deputy Clerk will circulate in 2021.

10.4 Due to Covid, the Authority had not met since February 2020 and as meetings would be held virtually for the foreseeable future, it was agreed that any observations would be undertaken in 2021 once FRA members were au fait with the Zoom system. It was suggested that when observations were undertaken that independent members observe in pairs in order to be able to compare notes.

10.5 **RESOLVED to agree the forward work programme subject to adding the following items to the February/March 2021 agenda:**

- FRA members' attendance at meetings
- Joint Standards Committee.

Adroddiad ar gyfer	Y Pwyllgor Safonau	
Dyddiad	25 Chwefror 2021	
Swyddog Arweiniol	Colin Everett, Clerc i'r Awdurdod	
Swyddog Cyswllt	Gareth Owens, Dirprwy Glerc 01745 535286	
Pwnc	Ymgynghoriad Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ynghylch y Canllawiau Diwygiedig ar y Cod Ymarfer	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Ystyried ymateb i ymgynghoriad Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ynghylch diwygiadau i'r canllawiau ar y cod ymarfer.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'r Ombwdsmon yn cyhoeddi canllawiau ar gyfer cynghorwyr ynghylch sut i ddehongli'r Cod Ymarfer. Mae'r canllawiau sy'n berthnasol i aelodau awdurdodau tân yn ymdrin hefyd â chynghorwyr sir a pharciau cenedlaethol (dolen i'r canllawiau cyfredol ar gael yma).
- 3 Mae'r Ombwdsmon wedi cyhoeddi ymgynghoriad ynghylch y diwygiadau arfaethedig i'r canllawiau (dolen i'r diwygiadau drafft ar gael yma). Nid yw'r newidiadau i'r canllawiau yn gwneud unrhyw newid sylfaenol i'r cyngor presennol ar ystyr y cod. Yn hytrach, mae'r newidiadau'n ceisio gwella'r diwyg, gwella eglurder a darparu enghreifftiau diweddar o ganlyniadau rhai achosion go iawn.

ARGYMHELLIAD

- 4 Bod yr Aelodau'n croesawu'r newidiadau arfaethedig i'r canllawiau erbyn y dyddiad cau, sef 21 Mawrth 2021.

GWYBODAETH

- 5 Mae'r Ombwdsmon yn cyhoeddi canllawiau ar y cod ymarfer i helpu cynghorwyr a swyddogion i ddeall a dehongli ei ddarpariaethau. Gorffennaf 2016 oedd y tro diwethaf iddo adolygu ei ganllawiau ar y cod ymarfer. Nid yw'r cod wedi newid yn sylweddol ers hynny, ac ni fu unrhyw achosion cyfreithiol yn y llysoedd a allai fod wedi effeithio ar y dehongliad ohono.

- 6 Gan nad yw'r cod wedi newid, nid yw'r elfennau sylfaenol o'r canllawiau wedi newid chwaith. Mae'r canllawiau diwygiedig yn ceisio gwella'r geiriad er mwyn cynorthwyo eglurder, gosod mwy o bwyslais ar y negeseuon allweddol (e.e. drwy ddefnyddio testun trwm), a darparu enghreifftiau newydd, go iawn pryd cafodd y cod ei dorri.
- 7 Ymddengys mai dyma'r prif newidiadau:
  - a. Mae'r Ombwdsmon wedi ehangu'r esboniad o'r prawf cam 2 a ddefnyddir i benderfynu a yw am ymchwilio i gŵyn ai peidio;
  - b. Canllawiau ychydig mwy clir a mwy pendant ynghylch rhyddid i lefaru gan ei fod yn effeithio ar y gofyniad i drin pobl â pharch, y gwaharddiad ar fwlio, ac anfri;
  - c. Mae'r canllawiau ynglŷn â beth i'w wneud os oes gan rywun fuddiant personol wedi cael eu helaethu ac maent yn fwy manwl
- 8 Mewn llawer o feysydd, bach yw'r newidiadau ond maent yn ychwanegu pwys ac eglurder at y canllawiau. Ymddengys fod y newidiadau'n gwneud y canllawiau'n haws i'w dilyn.

Adroddiad ar gyfer

Y Pwyllgor Safonau

Dyddiad

25 Chwefror 2021

Swyddog Arweiniol

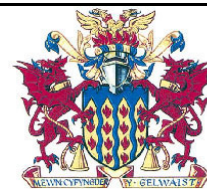
Colin Everett, Clerc yr Awdurdod

Swyddog Cyswllt

Gareth Owens, Dirprwy Glerc 01745 535286

Pwnc

Cyfarwyddiadau a roddwyd gan Banel Dyfarnu Cymru

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Ystyried y cyfarwyddiadau a roddwyd gan Lywydd Panel Dyfarnu Cymru.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Yn gynnar yn 2020, ysgrifennodd y Swyddog Monitro ar ran Cyfreithwyr mewn Llywodraeth Leol (LLG) at Lywydd Panel Dyfarnu Cymru i fynegi pryderon am fater datgelu yn ystod proses tribiwnlys.
- 3 Yn dilyn trafodaeth gyda'r Llywodraeth, mae hi wedi rhoi cyfarwyddiadau i egluro rôl y Swyddog Monitro yn ystod gwrandawriad tribiwnlys, a hefyd i greu proses ddatgelu newydd pryd nad oedd un yn bodoli eisoes.
- 4 Mae'r Llywydd hefyd wedi rhoi cyfarwyddyd ar yr amgylchiadau pryd bydd anhysbysrwydd yn cael ei sicrhau i dystion a thrydydd partïon (ond byth i'r Aelod a gyhuddwyd).
- 5 Nid yw'r cyfarwyddiadau hyn yn rhwymol yn gyfreithiol, ond fe fyddant yn arwain y modd y bydd pob tribiwnlys achos yn ymdrin â materion o'r fath yn ystod gwrandawriad. Maent yn darparu eglurder, sydd i'w groesawu, am y materion dan sylw, a byddant yn gymorth i sicrhau trafodion teg.

ARGYMHELLIAD

- 6 Bod y Pwyllgor yn croesawu'r cyfarwyddiadau ymarfer, ac yn cytuno i ystyried defnyddio egwyddorion tebyg (fel y bo'n briodol) pan fo angen mewn unrhyw wrandawriad a fydd gerbron y Pwyllgor.

GWYBODAETH

- 7 Ar 6 Ebrill 2020, ysgrifennodd y Swyddog Monitro, ar ran y Cyfreithwyr mewn Llywodraeth Leol (LLG), at Lywydd y Panel Dyfarnu, gan fynegi pryder am y broses yn ystod trafodion tribiwnlysoedd. Bu'r Llywydd yn trafod y materion a godwyd yn yr ohebiaeth, ac yna cyhoeddodd 3 chyfarwyddyd ymarfer yn ymdrin â'r canlynol:
  - i. Datgelu
  - ii. Rôl y Swyddog Monitro yn ystod trafodion
  - iii. Anhysbysrwydd i dystion a thrydydd partïon

- 8 Byr iawn yw'r rheolau statudol sy'n llywodraethu'r trafodion cyn Tribiwnlys Achos, ac nid ydynt yn rhoi fawr o fanylion. Mae gan Lywydd y Panel Dyfarnu bŵer i benderfynu ar y weithdrefn ar gyfer sicrhau bod trafodion tribiwnlys achos yn deg, agored a thryloyw. Mae hefyd yn sicrhau bod cysondeb ym mhrosesau gwrandawiadau tribiwnlysoedd achos. Nid yw'r cyfarwyddiadau gan y Llywydd yn rhwymol yn gyfreithiol, ond y maent yn rhoi awgrym sut bydd pob tribiwnlys yn gweithredu mewn sefyllfaoedd penodol neu mewn perthynas â rhai materion.
- 9 Mae tystiolaeth yn ganolog i broses gwrandawriad teg wrth gwrs, ac yn aml mae'r dystiolaeth i'w chael mewn dogfennau. Mae swyddfa'r Ombwdsmon yn cynnal ymchwiliad i bob honiad, a bydd yn cael dogfennau sy'n gallu tueddu i wneud y canlynol:
- a. Cefnogi'r honiad
  - b. Gwrthbrofi'r honiad
  - c. Bod heb unrhyw werth fel tystiolaeth
- 10 Wrth gyhoeddi adroddiad, bydd ymchwilydd yr Ombwdsmon bob amser yn atodi'r dogfennau sy'n cefnogi'r honiad a phan fo nifer y dogfennau yn hylaw, bydd yn datgelu'r holl ddogfennau a gasglwyd yn ystod yr ymchwiliad. Fodd bynnag, hyd nes cafwyd y cyfarwyddyd hwn, nid oedd dim reolau - heblaw rhai'n ymwneud â chyfiawnder naturiol mewn trafodion tribiwnlys achos a oedd yn gofyn i ymchwilydd yr Ombwdsmon ddatgelu dogfennau i'r Aelod a gyhuddwyd. Nid oedd ychwaith broses i'r Aelod a gyhuddwyd (neu ei gynrychiolydd cyfreithiol) ofyn i dystiolaeth a gasglwyd gan yr Ombwdsmon neu'n uniongyrchol gan Gyngor yr Aelod gael ei datgelu. Erbyn hyn, mae'r broses honno wedi cael ei chreu drwy gytundeb swyddfa'r Ombwdsmon.
- 11 Mae'r Swyddog Monitro yn dal rôl statudol yn ystod gwrandawiadau tribiwnlys achos. Er nad yw'r rôl wedi'i nodi'n fanwl, ei phwrpas yw cynorthwyo dealltwriaeth y tribiwnlys o'r broses o fewn Cyngor yr Aelod ac i gasglu rhagor o wybodaeth/dogfennau/tystiolaeth y gellid gofyn amdanynt yn ystod y gwrandawriad. Mae'r cyfarwyddyd ymarfer yn nodi'r rôl yn fanylach, ac mae hefyd yn ailadrodd y rhan o'r cyfarwyddyd sy'n ymwneud â rôl y Swyddog Monitro mewn perthynas â mater datgelu.
- 12 Weithiau, bydd tribiwnlysoedd achos yn cael ceisiadau i ddiogelu hunaniaeth tystion a thrydydd partion a enwir yn ystod gwrandawiadau. Mae'r cyfarwyddyd ymarfer yn rhoi canllawiau ynglŷn â sut y caiff ceisiadau o'r fath eu penderfynu. Nid yw'r cyfarwyddyd yn gymwys i'r Aelod a gyhuddwyd pan fo cyfreitheg yn nodi'r egwyddorion ar gyfer penderfynu ynghylch ceisiadau i wrandawiadau gael eu cynnal yn breifat.

Canllawiau'r Llywydd: Datgelu

Nid yw'r canllawiau hyn yn rhwymo mewn cyfraith a chânt eu darparu er mwyn helpu swyddogion monitro, y partïon, awdurdodau perthnasol a'u haelodau, a'r cyhoedd yn gyffredinol i ddeall eu rôl yn achosion Panel Dyfarnu Cymru ("PDC"). Nid yw'r canllawiau hyn yn cynnwys cyngor cyfreithiol ac atgoffir y rhai sy'n ystyried y canllawiau hyn nad yw'r canllawiau'n disodli eu dyletswyddau eu hunain, gofynion eu Cod Ymddygiad eu hunain os yw'n gymwys na'u rhwymedigaethau proffesiynol.

Cyffredinol

1. Yn wahanol i ymglyfreitha *inter partes* (ymglyfreitha lle mae un parti yn siwio un arall), mae PDC yn ymdrin â chyfeiriadau a wneir gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ("OGCC") ac apeliadau a wneir gan aelodau yn dilyn penderfyniad gan bwyllgor safonau ynglŷn â'r cwestiwn a yw'r Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau wedi cael ei dorri (ac os yw, y sancsiwn priodol). Ym mhob achos, mae'r aelod ac OGCC yn bartïon ac mae ganddynt hawl i gyflwyno tystiolaeth, gofyn am gael galw tystion, a gwneud sylwadau. Fodd bynnag, mater i'r tribiwnlys yw penderfynu pa dystiolaeth sydd ger ei fron, cyn belled ag y cynhelir gwrandawriad teg.
2. Gall y tribiwnlys dderbyn tystiolaeth am unrhyw ffaith sy'n ymddangos yn berthnasol i'r tribiwnlys, er na fyddai tystiolaeth o'r fath yn dderbyniol mewn achos gerbron llys barn. Ni chaiff wrthod derbyn unrhyw dystiolaeth sy'n dderbyniol mewn llys barn ac sy'n berthnasol. Mewn geiriau eraill, dylai'r tribiwnlys ganiatáu dangos tystiolaeth os yw'n deg gwneud hynny (er mwyn sicrhau cyfiawnder) ac os yw'r dystiolaeth yn berthnasol i'r penderfyniadau y mae'n rhaid iddo eu gwneud; gall eithrio tystiolaeth amherthnasol.
3. Atgoffir y partïon bod datgelu'n hollbwysig er mwyn cael gwrandawriad teg ac y dylid darparu tystiolaeth i'r parti arall ac i PDC ymlaen llaw ac mewn da bryd cyn gwrandawriad terfynol; nid yw ymdrechion i "*gynllwynio*" yn erbyn y parti arall yn unol â naws ymarfer ymglyfreitha modern. Nid yw'n briodol ychwaith, wrth gysylltu â rhywun i ofyn iddo roi neu gyflwyno tystiolaeth, i ofyn i'r person hwnnw beidio â dweud wrth y parti arall neu PDC bod rhywun wedi cysylltu ag ef, yn enwedig swyddogion monitro, swyddogion eraill neu aelodau o awdurdod perthnasol; nid yw hyn yn golygu na ellir gofyn i berson o'r fath gadw'r cyfryw wybodaeth yn gyfrinachol at ei gilydd, ond nid mewn cysylltiad â'r parti arall neu PDC.

Cyn i achos PDC gychwyn

4. Fel arfer, cyn cychwyn achosion PDC, bydd OGCC wedi cynnal ymchwiliad llawn (gall swyddogion monitro gynnal ymchwiliadau mewn rhai amgylchiadau, ond at ei gilydd maent yn gofyn i OGCC wneud hynny). Bydd OGCC wedi casglu tystiolaeth gan yr aelod, tystion a thrydydd partion perthnasol, cynnal cyfweiliadau, a gofyn i'r aelod wneud sylw ar yr adroddiad drafft.
5. Cyhoeddir adroddiad terfynol gan OGCC, yn amlinellu'r honiadau gwreiddiol a wnaethpwyd, y dystiolaeth a gasglwyd, a'i gasgliadau. Caiff y dystiolaeth y dibynnodd OGCC arni ei harddangos i'r adroddiad terfynol a'i chyflwyno i'r aelod a naill ai'r pwyllgor safonau neu PDC.
6. Mae OGCC wedi cytuno i gyflwyno rhestr i'r aelod (a PDC pan fydd cyfeiriad ato) yn nodi pa ddeunyddiau nas defnyddiwyd sy'n bodoli hyd y gŵyr ef (deunyddiau na chawsant eu defnyddio i baratoi'r adroddiad terfynol), beth yw'r deunyddiau, a'u lleoliad (gan ei bod yn bosibl nad oes gan OGCC ddeunydd o'r fath; er enghraifft, mae'r deunydd gan y swyddog monitro) pan gyhoeddir yr adroddiad terfynol. Gall y rhestr o ddeunyddiau nas defnyddiwyd fod mewn dwy ran – tystiolaeth gyffredin a thystiolaeth sensitif. Diffinnir tystiolaeth sensitif at y dibenion hyn fel tystiolaeth yn ymwneud â diogelwch cenedlaethol, a roddwyd gan ddisgwyl y bydd yn cael ei chadw'n gyfrinachol, yn ymwneud ag ymchwiliad neu achos troseddol, yn ymwneud â pherson ifanc dan oed, neu yn ymwneud â bywyd preifat tyst (nid yr aelod) neu drydydd parti. Os bydd yr aelod yn gofyn am ddatgeliad o dystiolaeth a restrwyd yn y rhestr o ddeunyddiau nas defnyddiwyd, dylid gofyn amdani cyn pen 28 diwrnod ar ôl derbyn y rhestr er mwyn osgoi unrhyw oedi diangen gan yr aelod neu ei gynrychiolwyr. Gall y tribiwnlys hefyd fynnu bod dogfen sydd ar y rhestr o ddeunyddiau nas defnyddiwyd yn cael ei datgelu, ond nid oes rhaid iddo wneud hynny.

Pan fydd achos PDC wedi cychwyn

7. Cyn gynted ag y gwneir y cyfeiriad gan OGCC neu y rhoddir caniatâd i apelio gan Lywydd PDC (neu ei ddirprwy), bydd y Panel yn dod yn gyfrifol am benderfynu pa dystiolaeth y gellir ei dangos. Bydd yn rhoi cyfarwyddiadau lle bo'n briodol, ond yn gyffredinol bydd yr egwyddorion a ganlyn yn gymwys:
  - a) Bydd yr adroddiad terfynol a thystiolaeth a fydd yn cael ei harddangos gydag ef yn rhan o fwndel y gwrandawriad os yw'n berthnasol ac os bydd ystyriaeth ohoni gan y tribiwnlys yn gymorth i sicrhau cyfiawnder (tynnir sylw at baragraff h isod);
  - b) Bydd ymateb yr aelod neu ei gais i apelio yn rhan o fwndel y gwrandawriad;
  - c) Bydd tystiolaeth a gyflwynwyd gan yr aelod â'i ymateb yn rhan o fwndel y gwrandawriad os yw'n berthnasol ac os bydd ystyriaeth ohoni gan y tribiwnlys yn gymorth i sicrhau cyfiawnder (tynnir sylw at bwynt h isod);

- d) Bydd unrhyw benderfyniad a wnaethpwyd gan y pwyllgor safonau a thystiolaeth ategol os yw wedi'i darparu gan y partïon neu'r swyddog monitro (os nad yw eisoes yn adroddiad terfynol OGCC) yn rhan o fwndel y gwrandawriad;
- e) Bydd gohebiaeth rhwng PDC a'r partïon yn rhan o fwndel y gwrandawriad, ynghyd â rhestrau a chyfarwyddiadau neu orchmynion eraill;
- f) Gall cyflwyniadau gan y partïon fod yn rhan o fwndel y gwrandawriad (oni bai eu bod yn cael eu gwneud yn llafar), ond nid ydynt yn dystiolaeth;
- g) Rhaid i unrhyw dystiolaeth ychwanegol y mae'r partïon yn dymuno iddi gael ei hystyried, ar wahân i baragraffau a – e, naill ai fod yn destun cais a wneir i'r tribiwnlys neu gael ei chynnwys drwy gyfarwyddiadau gan y tribiwnlys ar ei liwt ei hun. Dylid gwneud ceisiadau mewn da bryd cyn i'r gwrandawriad terfynol ddechrau er mwyn i'r tribiwnlys allu gofyn am farn y parti arall a dweud beth yw ei benderfyniad; dylid gwneud ceisiadau o'r fath o leiaf 28 diwrnod clir cyn i'r gwrandawriad terfynol ddechrau, ond disgwylir y dylai ceisiadau o'r fath gael eu gwneud cyn y gynhadledd restru. Bydd ceisiadau i ddangos tystiolaeth a gyflwynir yn y gwrandawriad terfynol neu o fewn y cyfnod o 28 diwrnod cyn dechrau'r gwrandawriad terfynol yn cael eu hystyried fel ceisiadau hwyr a bydd angen rhoi rhesymau da pam na allai'r cais fod wedi cael ei wneud yn gynharach, ac egluro pam y mae datgeliad hwyr o gymorth er mwyn sicrhau cyfiawnder;
- h) Mae gan y tribiwnlys hawl i beidio â chynnwys tystiolaeth amherthnasol ym mwndel y gwrandawriad ac i benderfynu pa dystion fydd yn cael eu galw i roi tystiolaeth. Disgwylir y bydd y partïon yn cael eu hysbysu ymlaen llaw ac y rhoddir rhesymau iddynt os na fydd tystiolaeth yn cael ei chynnwys.

Pwerau PDC

8. Mae gan PDC bŵer i ofyn am ddogfennau neu i ofyn am fanylion gan unrhyw berson, pa un a yw'n barti yn yr achos, neu'n barti â diddordeb yn yr achos, ai peidio. Os oes ar barti angen tystiolaeth neu wybodaeth gan unrhyw berson er mwyn cyflwyno ei achos i PDC yn deg, ac nad yw wedi gallu ei chael yn uniongyrchol ei hunan (tynnir sylw isod at safle arbennig swyddogion monitro), dylai wneud cais i PDC am gyfarwyddiadau neu orchymyn i gael y dystiolaeth neu'r manylion.
9. Dylid gwneud ceisiadau mewn da bryd cyn y gwrandawriad terfynol, ac yn ddelfrydol cyn y gynhadledd restru. Ni ddylid gwneud ceisiadau o'r fath yn y gwrandawriad terfynol nac yn ystod y cyfnod o 28 diwrnod cyn dechrau gwrandawriad terfynol oherwydd y bydd y partïon a PDC wedi mynd i gostau yn barod ac y gallai hynny fod yn ofer (dylai'r partïon nodi bod gan PDC bŵer i wneud gorchmynion costau mewn rhai amgylchiadau). Dylai'r partïon gofio y dylid caniatáu digon o amser i'r parti arall allu gwneud cyflwyniadau ac i'r tribiwnlys ddod i benderfyniad – mae hyn yn debygol o gymryd o leiaf 28 diwrnod.

Y swyddog monitro

10. Caiff y swyddog monitro ei hysbysu ynglŷn â'r achos a'i wahodd i ddod i'r gwrandawriad terfynol. Nodir rôl y swyddog monitro'n fanylach yng Nghanllawiau'r Llywydd "*Rôl y Swyddog Monitro yn achosion PDC*". Mae'r rhan sy'n ymwneud â datgelu a swyddogion monitro yn cael ei hailadrodd isod er hwylustod ac er mwyn sicrhau bod y partïon yn deall bod y swyddog monitro yn ddiuedd a bod ganddo rôl bwysig i'w chwarae er mwyn cynnal safonau.
11. Yn gyffredinol, ni ddisgwylir i swyddogion monitro chwarae rhan weithredol yn achosion PDC. Cyn achosion, mae'n debyg y bydd OGCC wedi casglu tystiolaeth berthnasol gan yr awdurdod perthnasol, gan gynnwys tystiolaeth gan y swyddog monitro, a bydd y dystiolaeth hon naill ai'n cael ei harddangos i adroddiad terfynol OGCC neu'n cael ei hamlinellu mewn rhestr o ddeunyddiau nas defnyddiwyd a ddarperir gyda'r adroddiad.
12. Er hyn, mae'n bosibl y bydd gan y swyddog monitro dystiolaeth berthnasol nad yw wedi cael ei datgelu i OGCC neu y bydd y cyngorydd neu ei gynrychiolwyr yn cysylltu ag ef i ddatgelu tystiolaeth. Ni ddylai swyddogion monitro gymryd ochr a disgwylir iddynt barhau'n ddiuedd yn unol â gofynion eu rôl. Mae'n briodol i swyddog monitro gywiro camgymeriad ffeithiol a wneir gan dyst (fel rhan o'i rôl a amlinellir uchod o ddarparu gwybodaeth ffeithiol i'r tribiwnlys mewn cysylltiad ag unrhyw dystiolaeth sydd ger ei fron yn barod), ond ni ddylai fabwysiadu safbwynt ynglŷn â'r penderfyniad a fydd yn cael ei wneud gan y tribiwnlys. Yn yr un modd, rydym yn sylweddoli y gallai fod angen i'r swyddog monitro fod yn dyst drwy ei hawl ei hun os yw'n dyst i ddigwyddiad y mae anghydfod yn ei gylch neu os ef a wnaeth y gŵyn gychwynnol (er enghraifft ar ran swyddogion iau); nid yw hyn yn cael ei ystyried fel rhywbeth sydd y tu allan i'w rôl niwtral cyn belled â bod y dystiolaeth yn ymdrin â materion ffeithiol yn unig.
13. Atgoffir Swyddogion Monitro, os cafodd yr ymchwiliad ei wneud ganddynt hwy (yn hytrach nag OGCC), y bydd Rheoliad 5 o Reoliadau Ymchwiliadau Llywodraeth Leol (Swyddogaethau Swyddogion Monitro a Phwyllgorau Safonau) (Cymru) 2001 ("y Rheoliadau") yn berthnasol, ac nad yw PDC wedi'i restru fel endid a all yn gyfreithlon dderbyn gwybodaeth a gafwyd gan y swyddog monitro yn uniongyrchol wrth gynnal yr ymchwiliad, yn wahanol i OGCC. Mae gan PDC bŵer i ofyn am dystiolaeth gan unrhyw berson drwy gyfarwyddiadau a gorchmynion dan Reoliad 7, gan gynnwys gwybodaeth a gasglwyd gan y swyddog monitro dan Reoliad 5.
14. Y cyfarwyddyd safonol a roddir i swyddogion monitro mewn gohebiaeth gan y Cofrestrydd yw y dylai unrhyw dystiolaeth y dymunant ei darparu yn gyffredinol gael ei darparu naill ai'n uniongyrchol i'r Cofrestrydd pan fydd y tribiwnlys yn rhoi cyfarwyddyd i wneud hynny neu i OGCC i gael ei hystyried ganddo ef. Mae hyn yn rhoi sylw i unrhyw bryderon a allai gael eu codi gan naill ai'r rheoliadau neu ddeddfwriaeth diogelu data yn y rhan fwyaf o achosion ynglŷn â datgelu dogfennau gan y swyddog monitro.

15. Pan fydd achosion PDC wedi cychwyn, y tribiwnlys fydd yn penderfynu pa dystiolaeth sydd ym mwndel y gwrandawriad (yn amodol ar geisiadau gan y partïon lle bo'n berthnasol). Os yw swyddog monitro'n bryderus bod ganddo dystiolaeth berthnasol nad yw wedi cael ei datgelu o'r blaen i OGCC a bod achos PDC wedi cychwyn, dylai naill ai ystyried gwneud cais i'r tribiwnlys yn gofyn am gyfarwyddiadau ar ei liwt ei hun er mwyn gallu datgelu i OGCC, y cynghorydd/cynrychiolwyr y cynghorydd a'r tribiwnlys, neu ddatgelu'r dystiolaeth i OGCC (sydd wedi ymrwmo i sicrhau y bydd y cynghorydd yn derbyn y cyfryw dystiolaeth wedyn). Dylid cyflwyno ceisiadau datgelu i'r tribiwnlys cyn gynted ag y bo modd er mwyn sicrhau nad yw'r gwrandawriad terfynol yn cael ei ddal yn ôl.
16. Os bydd un o'r partïon yn gofyn i swyddog monitro gadw cais am ddatgeliad yn gyfrinachol, rhaid iddo ddefnyddio ei farn broffesiynol i benderfynu a ddylai gytuno, ond mae PDC yn disgwyl na fydd datgeliad yn cael ei wneud y tu allan i'w gyfarwyddiadau (boed drwy'r cyfarwyddyd a amlinellwyd yn ei lythyr safonol i swyddogion monitro neu gyfarwyddiadau ar gyfer achosion penodol a wneir gan y tribiwnlys) neu'r canllawiau hyn pan fydd yr achos wedi cychwyn. Pwrpas hyn yw sicrhau gwrandawriad teg pan fydd achos PDC wedi cychwyn a galluogi'r ddwy ochr i dderbyn datgeliad.

Claire Sharp

Llywydd, Panel Dyfarnu Cymru

Medi 2020

Canllawiau'r Llywydd: Rôl y Swyddog Monitro yn achosion PDC

Nid yw'r canllawiau hyn yn rhwymo mewn cyfraith a chânt eu darparu er mwyn helpu swyddogion monitro, y partïon, awdurdodau perthnasol a'u haelodau, a'r cyhoedd yn gyffredinol i ddeall rôl y swyddog monitro yn achosion Panel Dyfarnu Cymru ("PDC"). Nid yw'r canllawiau hyn yn cynnwys cyngor cyfreithiol ac atgoffir swyddogion monitro nad yw'r canllawiau'n disodli eu dyletswyddau eu hunain, gofynion y Cod Ymddygiad ar gyfer Gweithwyr na rhwymedigaethau proffesiynol.

Lle'r swyddog monitro

1. Nid yw swyddog monitro awdurdod perthnasol y mae ei God Ymddygiad wrth graidd achos PDC yn barti i'r achos, ond mae'n bresennol er mwyn helpu'r tribiwnlys a darparu gwybodaeth iddo. Caiff ei hysbysu ynglŷn â'r achos a dyddiad y gwrandawriad, a bydd yn derbyn copïau o'r cyfarwyddiadau rhestru a'r penderfyniad terfynol. Fel arfer mae gan y swyddog monitro rôl niwtral.

Mynd i'r gwrandawriad terfynol

2. Gwahoddir y swyddog monitro i fod yn bresennol yn y gwrandawriad terfynol (neu i anfon dirprwy) er mwyn cynorthwyo'r tribiwnlys i wneud arsylwad neu sylw priodol os yw'n dymuno gwneud hynny ym mhob cam o'r achos. Mae hwn yn gyfle i'r swyddog monitro egluro unrhyw bwyntiau trefniadol yn ymwneud â busnes yr awdurdod perthnasol neu ddarparu gwybodaeth ffeithiol i'r tribiwnlys mewn cysylltiad ag unrhyw dystiolaeth sydd ger ei fron yn barod. Gall y swyddog beidio â gwneud sylw.
3. Nid yw gwahoddiad y tribiwnlys i siarad yn y gwrandawriad llafar yn gyfle i'r swyddog monitro ddangos tystiolaeth newydd nad yw wedi ei datgelu o'r blaen; yn gyffredinol, dylid darparu unrhyw dystiolaeth y dymunir ei darparu naill ai'n uniongyrchol i'r Cofrestrydd pan roddir cyfarwyddyd gan y tribiwnlys neu i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ("OGCC") i'w hystyried ganddo ef (gweler yr adran isod ar ddatgelu).
4. Yn y pen draw, mae'n bosibl y gofynnir i'r swyddog monitro ddarparu neu drefnu hyfforddiant pellach i'r cynghorydd neu weithredu materion yn ymwneud ag ymarfer swyddogaethau'r awdurdod, Cod yr awdurdod, neu bwyllgor safonau'r awdurdod os bydd y tribiwnlys yn argymhell hynny. Bydd ei bresenoldeb yn y gwrandawriad hefyd yn galluogi'r swyddog monitro i roi adroddiad manwl i'r pwyllgor safonau a'r Cyngor ac i ymdrin ag unrhyw ymholiadau gan y wasg fel y bo'n briodol.

Gwybodaeth y gofynnir amdani gan y swyddog monitro

5. Mae ymholiadau arferol y gellir eu cyflwyno i'r swyddog monitro gan naill ai OGCC neu'r tribiwnlys drwy ei gyfarwyddiadau neu ohebiaeth drwy'r Cofrestrydd yn cynnwys cadarnhad ynglŷn â phryd y cytunodd y cynghorydd i ymrwymo i'r Cod, pryd y derbyniodd y cynghorydd hyfforddiant ar y Cod neu a yw'r cynghorydd hefyd yn aelod o awdurdod perthnasol arall, megis cyngor tref neu gymuned neu awdurdod parc cenedlaethol. Gofynnir iddo hefyd gadarnhau dyddiadau cyfarfodydd llawn y cyngor neu fusnes cyngor perthnasol a allai effeithio ar restru'r gwrandawriad, a'r dyddiadau nad yw ef/hi yn bersonol ar gael.
6. Bydd Cofrestrydd PDC yn gofyn i'r swyddog monitro gadarnhau a wnaethpwyd unrhyw ddyfarniadau anffafriol blaenorol gan bwyllgor safonau ynglŷn ag achos lle mae'r cynghorydd wedi torri'r Cod; ni chaiff yr wybodaeth hon ei datgelu i'r tribiwnlys oni bai ei bod yn cyrraedd cam sancsiynau'r achos. Bryd hynny, bydd y clerc yn darparu'r wybodaeth hon i'r tribiwnlys ond rhoddir cyfle i'r swyddog monitro wneud sylw, ymhelaethu neu ddiweddarau'r wybodaeth a roddwyd yn llafar yn y gwrandawriad.

Datgelu

7. Yn gyffredinol, ni ddisgwylir i swyddogion monitro chwarae rhan weithredol yn achosion PDC. Cyn achosion, mae'n debyg y bydd OGCC wedi casglu tystiolaeth berthnasol gan yr awdurdod perthnasol, gan gynnwys tystiolaeth gan y swyddog monitro, a bydd y dystiolaeth hon naill ai'n cael ei harddangos i adroddiad terfynol OGCC neu'n cael ei hamlinellu mewn rhestr o ddeunyddiau nas defnyddiwyd a ddarperir gyda'r adroddiad.
8. Er hyn, mae'n bosibl y bydd gan y swyddog monitro dystiolaeth berthnasol nad yw wedi cael ei datgelu i OGCC neu y bydd y cynghorydd neu ei gynrychiolwyr yn cysylltu ag ef i ddatgelu tystiolaeth. Ni ddylai swyddogion monitro gymryd ochr a disgwylir iddynt barhau'n ddiuedd yn unol â gofynion eu rôl. Mae'n briodol i swyddog monitro gywiro camgymeriad ffeithiol a wneir gan dyst (fel rhan o'i rôl a amlinellir uchod o ddarparu gwybodaeth ffeithiol i'r tribiwnlys mewn cysylltiad ag unrhyw dystiolaeth sydd ger ei fron yn barod), ond ni ddylai fabwysiadu safbwynt ynglŷn â'r penderfyniad a fydd yn cael ei wneud gan y tribiwnlys. Yn yr un modd, rydym yn sylweddoli y gallai fod angen i'r swyddog monitro fod yn dyst drwy ei hawl ei hun os yw'n dyst i ddigwyddiad y mae anghydfod yn ei gylch neu os mai ef a wnaeth y gŵyn gychwynol (er enghraifft ar ran swyddogion iau); nid yw hyn yn cael ei ystyried fel rhywbeth sydd y tu allan i'w rôl niwtral cyn belled â bod y dystiolaeth yn ymdrin â materion ffeithiol yn unig.
9. Atgoffir Swyddogion Monitro, os cafodd yr ymchwiliad ei wneud ganddynt hwy (yn hytrach nag OGCC), y bydd Rheoliad 5 o Reoliadau Ymchwiliadau Llywodraeth Leol (Swyddogaethau Swyddogion Monitro a Phwyllgorau Safonau) (Cymru) 2001 ("y Rheoliadau") yn berthnasol, ac nad yw PDC wedi'i restru fel endid a all yn gyfreithlon dderbyn gwybodaeth a gafwyd gan y swyddog monitro yn uniongyrchol wrth gynnal yr ymchwiliad, yn wahanol i OGCC. Mae gan PDC bŵer i ofyn am

dystiolaeth gan unrhyw berson drwy gyfarwyddiadau a gorchmynion dan Reoliad 7, gan gynnwys gwybodaeth a gasglwyd gan y swyddog monitro dan Reoliad 5.

10. Y cyfarwyddyd safonol a roddir i swyddogion monitro mewn gohebiaeth gan y Cofrestrydd yw y dylai unrhyw dystiolaeth y dymunant ei darparu yn gyffredinol gael ei darparu naill ai'n uniongyrchol i'r Cofrestrydd pan fydd y tribiwnlys yn rhoi cyfarwyddyd i wneud hynny neu i OGCC i gael ei hystyried ganddo ef. Mae hyn yn rhoi sylw i unrhyw bryderon a allai gael eu codi gan naill ai'r rheoliadau neu ddeddfwriaeth diogelu data yn y rhan fwyaf o achosion ynglŷn â datgelu dogfennau gan y swyddog monitro.
11. Pan fydd achosion PDC wedi cychwyn, y tribiwnlys fydd yn penderfynu pa dystiolaeth fydd ym mwndel y gwrandawriad (yn amodol ar geisiadau gan y partiön lle bo'n berthnasol). Os yw swyddog monitro'n bryderus bod ganddo dystiolaeth berthnasol nad yw wedi cael ei datgelu o'r blaen i OGCC a bod achos PDC wedi cychwyn, dylai naill ai ystyried gwneud cais i'r tribiwnlys yn gofyn am gyfarwyddiadau ar ei liwt ei hun er mwyn gallu datgelu i OGCC, y cynghorydd/cynrychiolwyr y cynghorydd a'r tribiwnlys, neu ddatgelu'r dystiolaeth i OGCC (sydd wedi ymrwymo i sicrhau y bydd y cynghorydd yn derbyn y cyfryw dystiolaeth wedyn). Dylid cyflwyno ceisiadau datgelu i'r tribiwnlys cyn gynted ag y bo modd er mwyn sicrhau nad yw'r gwrandawriad terfynol yn cael ei ddal yn ôl.
12. Os bydd un o'r partiön yn gofyn i swyddog monitro gadw cais am ddatgeliad yn gyfrinachol, rhaid iddo ddefnyddio ei farn broffesiynol i benderfynu a ddylai gytuno, ond mae PDC yn disgwyl na fydd datgeliad yn cael ei wneud y tu allan i'w gyfarwyddiadau (boed drwy'r cyfarwyddyd a amlinellwyd yn ei lythyr safonol i swyddogion monitro neu gyfarwyddiadau ar gyfer achosion penodol a wneir gan y tribiwnlys) neu'r canllawiau hyn pan fydd yr achos wedi cychwyn. Pwrpas hyn yw sicrhau gwrandawriad teg pan fydd achos PDC wedi cychwyn a galluogi'r ddwy ochr i dderbyn datgeliad.

Claire Sharp

Llywydd, Panel Dyfarnu Cymru

Medi 2020

Canllawiau'r Llywydd: Anonymeiddio

Nid yw'r canllawiau hyn yn rhwymo mewn cyfraith a chânt eu darparu er mwyn helpu swyddogion monitro, y partïon, awdurdodau perthnasol a'u haelodau, a'r cyhoedd yn gyffredinol i ddeall eu rôl yn achosion Panel Dyfarnu Cymru ("PDC"). Nid yw'r canllawiau hyn yn cynnwys cyngor cyfreithiol ac atgoffir y rhai sy'n ystyried y canllawiau hyn nad yw'r canllawiau'n disodli eu dyletswyddau eu hunain, gofynion eu Cod Ymddygiad eu hunain os yw'n gymwys na'u rhwymedigaethau proffesiynol.

Pŵer i anonymeiddio

1. Nid oes gan PDC bŵer i wneud gorchmynion gohebu cyfyngedig nac i reoli beth mae'r wasg neu'r cyfryngau cymdeithasol yn ei ohebu. Er hyn, mae ganddo'r pŵer i reoli ei achosion ei hun ac i roi cyfarwyddyd i bartïon, tystion a thrydydd partïon.
2. Mae'r gyfraith ar ohebu am droseddau rhywiol ac enwi dioddefwyr honedig (Adran 1 o Ddeddf Troseddau Rhywiol (Diwygio) 1992) yn gymwys i'r rhai hynny sy'n cyhoeddi gwybodaeth am achosion PDC lle bo'n berthnasol; bydd y tribiwnlys sy'n ystyried materion o'r fath yn atgoffa'r rhai sy'n bresennol ynglŷn â'r darpariaethau hyn os yw hynny'n bosibl, ond maent yn gymwys pa un a yw'r rhai sy'n bresennol yn cael eu hatgoffa ai peidio. Bydd PDC yn ystyried sut i ddelio gyda materion sy'n ymwneud â'r posibilrwydd bod troseddau rhywiol wedi'u cyflawni a bydd yn rhoi'r cyfarwyddiadau angenrheidiol i'r partïon cyn dechrau'r gwrandawriad terfynol.
3. Mewn achosion priodol, gellir anonymeiddio hunaniaeth achwynydd, tyst neu drydydd parti ar gyfarwyddyd tribiwnlys PDC neu'r Llywydd at ddibenion y gwrandawriad a'r penderfyniad, ond bydd hunaniaeth yr unigolyn hwnnw yn wybyddus i'r partïon ac i'r tribiwnlys. Ni ellir anonymeiddio hunaniaeth yr aelod y mae'r achos yn ymwneud ag ef.

Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol

4. Prif amcan PDC yw sicrhau cyfiawnder yn unol â'r hawl i wrandawriad teg, ond os yw'n hollol angenrheidiol sicrhau nad yw tystiolaeth neu hunaniaeth unigolyn yn cael eu hystyried gan y cyhoedd oherwydd bod angen gwneud hynny er mwyn sicrhau cyfiawnder, gellir rhoi cyfarwyddyd i'r perwyl hwnnw yn dilyn ystyriaeth gytbwys o hawliau amrywiol y rhai sy'n gysylltiedig â'r achos ac egwyddor cyfiawnder agored. Mae'r Confensiwn yn rhoi'r hawl i bartïon gael gwrandawriad teg a chyhoeddus, ond gellir gwahardd y wasg a'r cyhoedd o'r gwrandawriad cyfan neu ran ohono os oes angen hynny er mwyn sicrhau buddiannau'r partïon, neu i'r

graddau y mae hynny'n hollol angenrheidiol oherwydd y byddai cyhoedduswydd yn amharu ar y gallu i sicrhau cyfiawnder.

5. Mae'r hawliau y gellir eu defnyddio yn cynnwys yr hawl i breifatrwydd a'r hawl i fywyd teuluol, yn ogystal â'r hawl i ryddid mynegiant, sydd at ei gilydd yn cael ei defnyddio bob amser yn achosion PDC. Gallai enghreifftiau o adegau pan allai hawliau o'r fath gael eu defnyddio gynnwys datgelu gwybodaeth feddygol yn ymwneud â thyst (gan fod gwybodaeth o'r fath yn gyfrinachol), datgelu gwybodaeth bersonol am dyst gan achosi poen a chodi cywilydd arno lle nad yw cyhoeddi gwybodaeth o'r fath er budd y cyhoedd, neu ddatgelu gwybodaeth sy'n effeithio ar bobl ifanc dan oed.

Dull gweithredu PDC

6. Cynhelir gwrandawiadau terfynol PDC yn gyhoeddus, ac eithrio lle mae'r tribiwnlys o'r farn y byddai cyhoedduswydd yn amharu ar y gallu i sicrhau cyfiawnder. Fodd bynnag, gall anonymeiddio olygu bod modd cynnal y gwrandawriad cyfan neu'r rhan fwyaf ohono yn gyhoeddus, gan alluogi'r cyhoedd i ddeall yr achos yn llawn heb fynd yn groes i hawliau'r unigolyn y cuddiwyd ei hunaniaeth. Mae hyn yn cydymffurfio ag egwyddor cyfiawnder agored; mae anonymeiddio unigolion yn llai cyfyngol na chael gwrandawriad cwbl breifat neu rannol breifat.
7. Sylweddolir na fydd rhai achwynwyr yn gwneud cwyn oni bai eu bod yn debygol o gael eu hanonymeiddio yn y gwrandawriad. Os na chaniateir anonymeiddio gallai ofn neu ofid amharu ar ansawdd y dystiolaeth a roddir mewn gwrandawriad. Dim ond y tribiwnlys sy'n gwrando'r achos neu'r llywydd all wneud cyfarwyddyd o'r fath – ni all unrhyw barti warantu y caiff achwynydd, tyst neu drydydd parti ei anonymeiddio.
8. Wrth ystyried a ddylid dweud bod angen anonymeiddio, bydd y tribiwnlys yn ystyried ac yn ceisio sicrhau cydbwysedd rhwng hawliau'r unigolyn dan sylw ac egwyddor cyfiawnder agored a'r hawl i wrandawriad teg yn gyhoeddus, ac effaith debygol anonymeiddio (neu beidio â gwneud hynny) ar y dystiolaeth i'w dangos. Bydd hefyd yn ystyried a yw hunaniaeth yr unigolyn eisoes yn hysbys i lawer, gan y byddai hynny'n golygu nad oes diben anonymeiddio. Bydd yn rhoi rhesymau dros ei benderfyniad i'r partion.
9. Os bydd person sydd â diddordeb, megis y wasg, yn dymuno gwneud cais i roi'r gorchymyn anonymeiddio o'r neilltu, gall wneud cais i'r tribiwnlys a gofyn i'r tribiwnlys glywed y cais. Mater i'r tribiwnlys yw penderfynu pryd y dylid ystyried y cais, ond gofynnir am farn y partion a bydd pob barn yn cael ei hystyried. Mae'n bosibl y gofynnir am farn yr unigolyn ei hun, ond nid o reidrwydd. Bydd hyn yn dibynnu ar ddull gweithredu'r tribiwnlys.

Mesurau ymarferol

10. Er mwyn diogelu rhag datgelu'n anfwriadol, ar ddechrau'r gwrandawriad ac ar ddechrau tystiolaeth tyst perthnasol bydd y cadeirydd yn atgoffa'r partion, y tystion

a'r cyhoedd bod hunaniaeth unigolyn arbennig wedi'i hanonymeiddio ac y dylid cyfeirio ato fel "Tyst A/B/C/ ac yn y blaen" neu "Mr/Ms A/B/C ac yn y blaen".

11. Gellir golygu neu addasu bwndel y gwrandawriad er mwyn sicrhau bod enw'r person sydd wedi'i anonymeiddio yn dilyn y cyfarwyddyd a roddwyd, gan ddibynnu ar gyfarwyddiadau'r tribiwnlys. Rhaid golygu neu addasu bwndel y tyst ac unrhyw fwndel i'r wasg (os caiff ei baratoi) mewn modd sy'n sicrhau na ddatgelir hunaniaeth os caiff y bwndel ei archwilio gan y wasg neu'r cyhoedd.
12. Gall y tribiwnlys ddatgan bod angen defnyddio mesurau arbennig, megis sgrin neu gyswllt fideo, i alluogi'r tyst i roi tystiolaeth heb ddatgelu ei hunaniaeth.
13. Cyn dechrau achosion PDC, os bydd y partïon yn rhagweld ei bod yn debygol iawn y caiff hunaniaeth tyst neu drydydd parti ei hanonymeiddio wrth gasglu tystiolaeth, gallant gyflwyno fersiwn addas wedi'i olygu o'r dystiolaeth (yn anonymeiddio enw'r unigolyn yn unig ac yn rhoi enw priodol wedi'i anonymeiddio yn ei le) i PDC i'w gynnwys yn y bwndel. Fodd bynnag, rhaid datgelu'r dystiolaeth wreiddiol i'r parti arall, naill ai cyn anfon y mater i PDC neu pan ddatgelir y dystiolaeth wedi'i golygu i PDC. Rhaid tynnu sylw'r tribiwnlys at y golygiad mewn llythyr eglurhaol, a rhaid i'r llythyr hefyd gynnwys y rhesymau dros y golygiad a chais am gyfarwyddiadau yn caniatáu'r anonymeiddio fel y gofynnir amdano.
14. Mae PDC yn disgwyl i'r partïon geisio cytuno ar fater anonymeiddio cyn cyflwyno bwndel wedi'i anonymeiddio i'r panel, ond os na ellir dod i gytundeb, cyn belled â bod y broses a amlinellir uchod yn cael ei dilyn, gall un parti wneud cais am anonymedd ar gyfer unigolyn/unigolion a chyflwyno bwndel wedi'i anonymeiddio i'w gymeradwyo gan y panel neu'r Llywydd.

Claire Sharp

Llywydd, Panel Dyfarnu Cymru

Medi 2020

Adroddiad ar gyfer	Y Pwyllgor Safonau	
Dyddiad	25 Chwefror 2021	
Swyddog Arweiniol	Colin Everett, Clerc yr Awdurdod	
Swyddog Cyswllt	Gareth Owens, Dirprwy Glerc 01745 535286	
Pwnc	Adroddiad Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru 2019/20	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Rhoi crynodeb o Adroddiad Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru am flwyddyn 2019/20.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru wedi cyhoeddi ei Adroddiad Blynyddol am 2019/20, yn unol â Pharagraff 15 o Atodlen 1 i Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019.
- 3 Mae'r adroddiad hwn yn rhoi crynodeb o'r prif faterion yn yr adroddiad blynyddol, gan ganolbwyntio'n benodol ar faterion yn ymwneud â safonau cynghorwyr sir a chynghorwyr tref a chymuned.

ARGYMHELLIAD

- 4 Bod yr Aelodau'n nodi'r materion sy'n ymwneud â Chwynion y Cod Ymddygiad yn yr adroddiad blynyddol.

GWYBODAETH

- 5 Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru wedi cyhoeddi ei adroddiad blynyddol am 2019/2020, a hynny yn unol â Pharagraff 15 o Atodlen 1 i Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019. Mae'r adroddiad blynyddol wedi cael ei gyfuno â chyfrifon blynyddol yr Ombwdsmon, fel yn y blynyddoedd blaenorol.
- 6 Mae'r adroddiad blynyddol yn nodi llwyth gwaith yr Ombwdsmon yn ystod 2019/2020. Mae'n rhannu'r llwyth gwaith yn nifer yr ymholiadau a ddaeth i law ac yn nifer y cwynion a ddaeth i law. Mae hefyd yn rhannu'r cwynion yn rhai am wasanaethau (cwynion am gyrfw cyhoeddus) ac yn rhai am y Cod Ymddygiad. Bydd yr adroddiad hwn yn tynnu sylw at y data yn ymwneud â chwynion y Cod Ymddygiad yn unig (nid yw'r adroddiad hwn yn ymdrin â materion yn deillio o wasanaethau cyhoeddus, neu o'r adran ar gyfrifon blynyddol yn yr adroddiad blynyddol).

- 7 Mae nifer y cwynion sy'n ymwneud â'r Cod Ymddygiad wedi gostwng 18% ers 2018/19. Cyfanswm y cwynion yn y flwyddyn 2018/19 oedd 282, a 231 yn 2019/20. Roedd 49% o'r cwynion yn ymwneud â hyrwyddo cydraddoldeb a pharch; roedd 17% yn ymwneud â methu datgelu neu gofrestru buddiannau; roedd 11% yn ymwneud ag atebolrwydd a bod yn agored; roedd 10% yn ymwneud ag uniondeb; roedd 7% yn ymwneud â methu yn y ddyletswydd i gadw at y gyfraith; roedd 3% yn ymwneud ag anhunanoldeb a stiwardiaeth, ac roedd 2% yn ymwneud â gwrthrychedd a phriodoldeb. Cafodd 235 o gwynion eu cau yn ystod y flwyddyn (sef 23.7% yn llai nag a gafodd eu cau y llynedd). O'r cwynion hynny, cafodd 202 o'r cwynion eu cau ar ôl yr asesiad cychwynol, a chafodd 33 eu hymchwilio a'u cau ar ôl ymchwilio.
- 8 Mae'r gostyngiad o 18% yn nifer y cwynion yn ymwneud â'r Cod Ymddygiad wedi digwydd bron yn gyfan gwbl oherwydd gostyngiad yn nifer y cwynion am gynghorwyr tref a chymuned.
- 9 Mae rhagor o ddata ystadegol ar gael ar dudalennau 28 i 31 o'r adroddiad blynyddol. Fodd bynnag, yn gyffredinol, roedd natur y cwynion yn ymwneud fwy â chydraddoldeb a pharch, yna â chofrestru neu ddatgelu buddiannau, ac yna â materion yn ymwneud ag uniondeb. Mae hyn yn adlewyrchu'r sefyllfa y llynedd ac yn y blynyddoedd blaenorol.
- 10 Y canlyniad mwyaf cyffredin i'r cwynion oedd eu bod wedi cael eu 'Cau ar ôl yr asesiad cychwynol'. O'r 235 o gwynion a gafodd eu cau yn ystod 2019/20, cafodd y rhan fwyaf eu cau (202) o dan y canlyniad hwn. Mae'r rhain yn cynnwys penderfyniadau pryd nad oedd unrhyw dystiolaeth 'prima facie' o dorri'r Cod, ac nad yw er budd y cyhoedd i ymchwilio.
- 11 O'r achosion y bu'r Ombwdsmon yn ymchwilio iddynt ac a gafodd eu cau yn ystod eleni, cafodd 1 achos ei gyfeirio at Banel Dyfarnu Cymru, a 4 at y Pwyllgor Safonau perthnasol.
- 12 Roedd yr achosion a gyfeiriwyd at y Pwyllgorau Safonau eleni yn cynnwys ymddygiad a ystyrid yn amharchus, yn gallu cael ei ystyried yn fwlio ac/neu yn waradwyddus. Roedd un o'r achosion a gyfeiriwyd yn cynnwys ymddygiad a oedd ag awgrym o ymddygiad bwlio tuag at weithiwr i un o gontractwyr yr awdurdod. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad blynyddol, roedd Panel Dyfarnu Cymru yn ystyried apêl, ar y materion o sancsiwn yn unig, yn yr achos hwn. Roedd dau o'r achosion a gyfeiriwyd yn cynnwys ymddygiad a oedd yn awgrymu bod yr aelodau wedi defnyddio eu rôl yn amhriodol i greu mantais neu anfantais iddynt eu hunain neu eraill. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad blynyddol, roedd y ddau achos hyn yn aros am benderfyniad.

- 13 Roedd yr achos a gyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru yn ymwneud ag ymddygiad aelod yn eu bywyd preifat, ac yn ystyried a allai'r ymddygiad y cwynid yn ei gylch effeithio ar yr awdurdod a dwyn anfri ar ei enw da. Roedd hefyd yn ystyried a ddefnyddiodd yr aelod dan sylw eu rôl yn amhriodol er mantais i rywun arall. Yn yr achos hwn, penderfynodd y Panel ei fod yn achos difrifol o dorri'r Cod. O ganlyniad, cafodd yr aelod ei atal rhag dal swydd am 3 mis.

Report to	Standards Committee
Date	25 February 2021
Lead Officer	Colin Everett, Clerk to the Authority
Contact Officer	Gareth Owens, Deputy Clerk 01745 535286
Subject	PSOW Casebook - Issue 23

PURPOSE OF REPORT

- 1 To consider Issue 23 of the Public Services Ombudsman for Wales ("PSOW") Casebook.

EXECUTIVE SUMMARY

- 2 The PSOW considers complaints that members of local authorities in Wales have breached the Code of Conduct (the Code). There are four findings the PSOW can arrive at:
  - (a) that there is no evidence of breach;
  - (b) that no action needs to be taken in respect of the complaint;
  - (c) that the matter be referred to the authority's monitoring officer for consideration by the standards committee;
  - (d) that the matter be referred to the President of the Adjudication Panel for Wales (the APW) for adjudication by a tribunal.
- 3 The PSOW summarises the complaints that he has investigated on a quarterly basis in the Code of Conduct Casebook (the Casebook). In reference to (c) and (d) findings, the Casebook only contains the summaries of those cases for which the hearings by the standards committee or APW have been concluded and the outcome of the hearing is known. Edition 23 covers October to December 2019.
- 4 This edition highlights that 2 complaints were investigated by the PSOW during this time, of which both were findings of no action necessary. There were no referrals to monitoring officers for consideration by their standards committees and there were no referrals to the APW for adjudication by a tribunal.

RECOMMENDATION

- 5 Having reviewed the cases summarised in the issue 23 of the Casebook the committee is satisfied no action needs to be taken.

INFORMATION

- 6 The summary of the findings in this edition of the Casebook, are as follows:-

No action necessary

- 7 Merthyr Tydfil County Borough Council – Duty to uphold the law
Case Number: 201805269 - Report issued in December 2019
The PSOW received a complaint that a Member (“the Member”) of Merthyr Tydfil County Borough Council (“the Council”) had breached the Code by voting on the setting of the rate of council tax at a meeting of Full Council in March 2018 when he was in arrears of council tax for a former home. It is an offence under s106 of the Local Government Finance Act 1992 for a member to vote on setting the rate of council tax when they are themselves in arrears.
- 8 The relevant parts of the Code in this case are paragraphs 6(1)(a) relating to bring the authority into disrepute and paragraphs 10(1), 11(1) and 14(1)(a), (b) and (c) about the actions a member should take if they have a personal and prejudicial interest in a matter the authority is considering. The PSOW obtained relevant documentary evidence, including copies of the council tax records for the property involved. He also viewed the webcast for the meeting of Full Council and interviewed the Council's Monitoring Officer and the Member.
- 9 The Ombudsman considered that the evidence suggested that the Member had breached the Code as he accepted that he had not declared an interest and had voted on setting the council tax rate. The Member also accepted that at the time of that meeting he was in arrears of council tax for the former property. However, the Ombudsman decided that it would not be in the public interest to pursue the matter given the significant mitigating circumstances in this particular case. These included the personal circumstances that had led to the Member incurring the original debt and the fact that the member was inexperienced. He had apologised, paid off the arrears and said that it would not happen again. In view of the mitigating circumstances, the Ombudsman concluded that no further action needed to be taken.

Merthyr Tydfil County Borough Council – Disclosure and registration of interests.

- 10 Case Number: 201807334 – Report issued in December 2019. The PSOW received a complaint that a Member (“the Member”) of Merthyr Tydfil County Borough Council (“the Council”) had breached the Code of Conduct. It was alleged that, contrary to the Monitoring Officer’s advice that a conflict of interest existed, the Member accepted a specific cabinet position. It was also alleged that the Member had failed to declare an interest in such matters.

- 11 During the investigation, information was sought on the Monitoring Officer's advice, and the Member was interviewed. The Member explained that he had considered the advice of the Monitoring Officer and was confident that an appropriate strategy had been formulated to manage and mitigate any potential conflicts of interest. The Member said that he and the Leader of the Council had undertaken research to identify where similar scenarios had occurred in other councils and the impact it had on those authorities. The Member also produced evidence of declarations of interest that he had made.

- 12 Although the PSOW was satisfied that the Member had regard to the Monitoring Officer's advice, the lack of transparency in relation to aspects of the appointment (including the timing of the Member's resignation from employment which would have conflicted with the appointment) was of concern and caused others to reasonably question the appointment. As the Member had eventually resigned from his former employment and taken up his role the PSOW found that it was not in the public interest to pursue the matter further and found that no further action needed to be taken. Given the potential for a conflict of interest to arise, the Member was reminded of the need to seek advice from the Monitoring Officer in future matters.